

Datum: Rijeka, 13. srpnja 2026.

Kolegij: Pravo, etika i društvo

Voditelj: prof. dr sc. Nada Gosić

e-mail voditelja: nada.gosic@uniri.hr

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Javno zdravstvo i Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Gerontologija i palijativna skrb starijih

Godina studija: 1

Akadska godina: 2026./2027.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **Pravo etika i društvo** je obvezatni kolegij na prvoj godini sveučilišnih diplomskih studija Sestrinstvo – javno zdravstvo i Sestrinstvo – Gerontologija i palijativna skrb starijih. Sastoji se od 35 sati predavanja i 20 sati seminara, ukupno 55 sati (**5 ECTS**). Nastava se izvodi u predavaonicama Fakulteta zdravstvenih studija (ul. V. C. Emina 5).

Ciljevi kolegija. Ciljevi su kolegija: 1. Pomoći studentima razumjeti razliku između pravnih (legalitet) i etičkih (moralitet) normi; 2. Upoznati studente s ulogom i mjestom prava i etike u društvu; 3. Uputiti na važnost kritičkog mišljenja u razumijevanju sestrinskih vještina, sestrinske znanosti i sestrinstva kao poziva pri određivanju identiteta sestrinske profesije; 4. Ukazati na potrebu i svrhu postojanja zakonske legislative te upoznati studente s razinom prava i (ne)jednakosti stanovnika u društvu na razini zdravstvene i socijalne zaštite; 5. Prikazati načine na koje je uređeno područje socijalne i zdravstvene skrbi kao dva međusobno povezana i međuovisna područja te pregled prava korisnika i djelatnika u području zdravstva; 6. Stjecati i usvajati znanja o utjecaju politike u području zdravstva i socijalne skrbi; 7. Primijeniti političke teorije, doktrine i načela u analizi i rješavanju zdravstveno-socijalnih problema i situacija s kojima se suočavaju medicinske sestre/medicinski tehničari; 8. Osposobiti studente za etičku analizu i argumentaciju etičkih rješenja; 9. Uvesti integrativni pristup u etičko prosuđivanje i odlučivanje u sestrinstvu; 10. Upoznati studente s različitim pojavama društvenih nejednakosti u zdravlju (zdravstvenom stanju) i zdravstvenoj zaštiti; 11. Stjecati znanja o utjecaju društvene stratifikacije na pojave diskriminacije i nejednakosti u zdravstvu.

Sadržaj kolegija: Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva; Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima; Prava pacijenata; Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika; Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika; Pravednost u zdravstvenom sustavu; Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu; Bol, medicina i kultura; Bioetičke dileme; Medicinska sestra – voditeljica dijaloga; Kvaliteta života; Odnos između pružitelja i korisnika zdravstvenih usluga; Informirana suglasnost u zdravstvenoj njezi; Paternalistički odnos medicinske sestre prema pacijentu, Privatnost, povjerenje i sestrinska tajna; Pacijentove želje; Priziv savjesti; Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike; Bioetike i politika; Društvo, etika i mediji; Usamljenost- globalni javnozdravstveni problem; Spirala nasilja u

zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju; Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika i pacijenata.

Izvođenje nastave: Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara u drugom semestru prve godine studija. Kroz predavanja studenti se upoznaju sa sadržajem kolegija. Na kraju nastave se održava završni pismeni test.

Popis obvezne ispitne literature:

1. Eterović, I. *Kant i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena – Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
2. *Etički kodeks medicinskih sestara*, Hrvatska komora medicinskih sestara, 2005.
3. Gosić, N. *Bioetika in vivo* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2005.
4. Gosić, N. *Bioetičke perspektive* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2011.
5. Bošković, Z. *Medicina i pravo* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2007.
6. Frković, A. *Bioetika u kliničkoj praksi*, (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2006.
7. Kalauz, S.: *Sestrinska profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2011.
8. Nastavni materijal (nerecenzirana predavanja - uručci)
9. *Zakon o sestrinstvu* NN 121/03, NN 117/08 i NN 57/11.

Popis dopunske literature:

1. Berčić, B. "Etika", u: *Filozofija*, sv. 1., Ibis grafika, Zagreb, 2012.
2. Čović, A. *Etika i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2004.
3. Frankena, W. *Etika* (odabrana poglavlja), Kruzak, Zagreb, 1998.
4. Jonsen, A. R., Siegler, M., Winslade, W. J., *Clinical ethics. A Practical Approach to Ethical Decision in Clinical Medicine* (odabrana poglavlja), McGraw-Hill, New York etc., 2015.
5. Matulić, T.: *Bioetika* (odabrana poglavlja), Glas koncila, Zagreb, 2012.
6. Prijić-Samaržija, S. (ur.): *Pobačaj za i protiv*, Hrvatski kulturni dom, Rijeka, 1995.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

Ishodi učenja koji se navode za svako predavanje podrazumijevaju očekivana postignuća studenta/ica, odnosno ono što će studenti/ice biti u stanju učiniti nakon predavanja i njemu odgovarajućeg seminara.

P1. Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva

Ishodi učenja: Definirati pojmove i razlikovati predmet/sadržaj i metodologiju europskog medicinskog i zdravstvenog zakonodavstva.

P2. Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima

Ishodi učenja: Argumentirati važnost implementacije Direktive 2011/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi u nacionalne zdravstvene sustave.

P3. Prava pacijenata

Ishodi učenja: Navesti i objasniti norme koje određuju prava pacijenata na suodlučivanje i obaviještenost.

P4. Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika

Ishodi učenja: Prepoznati kaznena djela koja bi mogli počiniti zdravstveni radnici prilikom obavljanja svoje profesionalne djelatnosti, navesti i obrazložiti kaznena djela koja bi mogla počiniti medicinska sestra/tehničar u obavljanju svoje profesionalne djelatnosti.

P5. Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika

Ishodi učenja: Prepoznati i razlikovati građansku, prekršajnu i disciplinsku odgovornost zdravstvenih radnika i posebno medicinske sestre/tehničara u obavljanju svoje profesionalne djelatnosti.

P6. Pravednost u zdravstvenom sustavu

Ishodi učenja: Razlikovati i definirati pojmove jednakost i pravednost, analizirati pojave nejednakosti u zdravstvenom sustavu i odrediti teorijske i praktične determinante nejednakosti u zdravstvenoj njezi.

P7. Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu.

Ishodi učenja: Razlikovati osobne i društvene vrijednosti, objasniti razliku između tradicionalnih i vrijednosti modernog doba, objasniti ponašanje i djelovanje medijskih sestara /tehničara određeno etičkim vrijednostima u biomedicini i zdravstvu.

P8. Bol, medicina i kultura.

Ishodi učenja: Prepoznati kulturnu komponentu trpljenja boli, razlikovati tradicionalni i biokulturni model odnosa prema boli, definirati i objasniti osnovne postavke biokulturnog modela odnosa prema boli.

P9. Bioetičke dileme

Ishodi učenja: Interpretirati bioetičke dileme, prepoznati moralne konflikte i razine bioetičkih dilema, interpretirati medicinsko-etičke dileme koje su utjecale na nastanak suvremenih kodeksa medicinske etike i deontologije na međunarodnoj i nacionalnim razinama, opisati jednostrane pristupe u rješavanju medicinsko-etičkih i bioetičkih dilema, riješiti etičku dilemu u slučaju iz prakse medicinske sestre.

P10. Medicinska sestra – voditeljica dijaloga i tima zdravstvene njege

Ishodi učenja: Razlikovati vrste dijaloga, definirati i objasniti odlike dobrog dijaloga, stilova komuniciranja i posljedica koje ti stilovi imaju na rad i okruženje tima zdravstvene njege.

P11. Kvaliteta života

Ishodi učenja: Definirati i obrazložiti vrednovanje kvalitete života, uočiti i objasniti posljedice koje svara procjena medicinske sestre o kvaliteti života pacijenta i pristup u kojem se pacijentu dopušta da sam procijeni što je njegova kvaliteta života.

P12. Odnos između korisnika i pružitelja zdravstvenih usluga

Ishodi učenja: Prepoznati medicinsku sestru/tehničara kao pružitelja zdravstvene usluge, odrediti pravne i etičke norme koje definiraju odnos medicinske sestre/tehničara prema pacijentima i članovima njihove obitelji.

P13. Paternalistički odnos medicinske sestre/tehničara prema pacijentu

Ishodi učenja: Objasniti paternalizam, odrediti paternalizam u širem, užem smislu, prepoznati praktični paternalizam u odnosu medicinske sestre /tehničara prema pacijentu, odrediti vrste paternalizma u medicini, predstaviti stajališta zagovornika i protivnika paternalizma i obrazložiti opasnost od paternalističkog odnosa prema pacijentu.

P14. Etička načela u zdravstvenoj njezi

Ishodi učenja: Identificirati načela u užem i širem smislu, u znanosti i osobnom ponašanju. Razlikovati primarna bioetička načela (autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost) u uspostavljanju etičkog odnosa medicinske sestre/tehničara prema pacijentima, pronaći i primijeniti u rješavanju slučaja iz prakse bioetička načela u Etičkom kodeksu medicinskih sestara.

P15. Informirana suglasnost zdravstvenoj njezi

Ishodi učenja: Objasniti informiranu suglasnost, interpretirati povijest informirane suglasnosti, argumentirati interdisciplinarnost u razumijevanju značaja informirane suglasnosti, navesti razloge za uvažavanje informirane suglasnosti, predstaviti pravni okvir informirane suglasnosti u Republici Hrvatskoj i obrazložiti informiranu suglasnost u praktičnom odnosu medicinske sestre/tehničara prema pacijenta prema odrednicama Etičkog kodeksa medicinskih sestara.

P16. Privatnost, povjerenje i zdravstvena tajna

Ishodi učenja: Prepoznati privatnost i vrste privatnosti, istaknuti pravnu dimenziju privatnosti, analizirati etičku standardizaciju privatnosti u medicini, definirati tajnu i odrediti vrste tajni, analizirati sadržaj zdravstvene tajne, prepoznati razloge za odavanje privatnosti i povjerenja, definirati ograničeno odavanje privatnosti i povjerenja, primjeniti odrednice Etičkog kodeksa medicinskih sestara u rješavanju slučaja iz prakse.

P17. Pacijentove želje

Ishodi učenja: Analizirati teorijske, normativne i praktične pristupe zdravstvenih djelatnika prema željama i pravima pacijenata, istaknuti važnost kliničkog, etičkog i pravnog značaja poštivanja pacijentovih želja i procijeniti ispravnost odluke pacijenta o prihvatanju i/ili odbijanju medicinskih postupaka i intervencija.

P18. Priziv savjesti

Ishodi učenja: Definirati i objasniti razloge zbog kojih se medicinska sestra/tehničar može pozvati na priziv savjesti, navesti i objasniti priziv savjesti u pravnoj i etičkoj normi.

P19. Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike

Ishodi učenja: Objasniti temeljne teorijske izvore zdravstvene i socijalne politike te analizirati njihov utjecaj na oblikovanje suvremenih zdravstvenih i socijalnih sustava.

P20. Bioetike i politika

Ishodi učenja: Objasniti odnos bioetike i politike te kritički analizirati utjecaj političkih odluka na oblikovanje zdravstvenih, socijalnih i javnih politika.

P 21. Društvo, etika i mediji

Ishodi učenja: Objasniti međuodnos društva, etike i medija te kritički analizirati etičke izazove medijskog izvještavanja i njihovu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja.

P22. Usamljenost-globalni javnozdravstveni problem

Ishodi učenja: Analizirati uzroke i posljedice usamljenosti te procijeniti mogućnosti javnozdravstvenih i socijalnih mjera za njezino prepoznavanje, prevenciju i ublažavanje.

P23. Spirala nasilja u zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju

Ishodi učenja: Kritički analizirati spiralu nasilja u zdravstvu primjenom Foucaultove teorije moći te procijeniti njezino značenje za bioetičku analizu, zaštitu dostojanstva pacijenta i profesionalnu odgovornost zdravstvenih radnika.

P24 Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika i pacijenata

Ishodi učenja: Objasniti ulogu predrasuda, stereotipa i stigmatizacije u zdravstvenoj komunikaciji te analizirati njihov utjecaj na odnos zdravstvenih djelatnika i pacijenata, kvalitetu zdravstvene skrbi i ostvarivanje prava pacijenata.

Popis seminara s pojašnjenjem:

Isti je kao i popis predavanja. U seminarskim prezentacijama studenti/ice predstavljaju i aktualiziraju temu u kojoj dolazi do izražaja uloga medicinske sestre u ostvarivanju sestrinske profesije u javnozdravstvenim i gerontološko-palijativnim oblicima zdravstvene skrbi. U seminarskim raspravama student/ice postavljaju pitanja iz teme predavanja, interpretiraju znanstvena stajališta predstavljena u predavanjima i argumenirano obrazlažu koja se od stajališta

mogu primijeniti, za koja postoje poteškoće, o kojim poteškoćama je riječ i što trebaju činiti medicinske sestre kako bi u planiranje, organiziranje i upravljanje zdravstvenom skrbi primijenile stečena teorijska znanja.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Kolegij ne predviđa vježbe.

Obveze studenata:

Studenti/ice su obvezni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave.

Zadaci studenata/ica

1. Pripremiti prezentaciju na odabranu temu prema zadanim uputama;
2. Pripremiti pitanja za temu prema danom rasporedu – doći na nastavu s pripremljenim pitanjima;
3. Sudjelovati u raspravi na zadanu temu;
- 4. Napisati završni pismeni ispit i poslati ga na e-mail voditeljici kolegija isključivo na dan ispitnog roka (nada.gosic@uniri.hr)**

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Elementi i kriteriji ocjenjivanja na sveučilišnim diplomskim studijima – Sestrinstvo – Javno zdravstvo i Sestrinstvo – Gerontologija i palijativna skrb starijih su: aktivnost u nastavi 20 bodova, seminarska prezentacija 30 bodova i završni ispit /esej 50 bodova. Slijedom toga ukupan postotak uspješnosti studenata/ica tijekom nastave čini 50, a završni ispit 50 bodova.

Za aktivnosti u seminarima studenti/ice su dužni/e napisati pitanja, komentare ili osvrte na temu iz predavanja i temu iz seminara. Točan raspored ocjenskih bodova za ovu aktivnost ovisi o broju studenata/ica stoga će studenti/studentice dobiti točan raspon bodova za ovu aktivnost na početku kolegija.

S odabirom tema za izradu seminarske prezentacije, završnog ispita i načinom ocjenjivanja studenti/ice bit će upoznati/e na prvom nastavnom satu kolegija.

Završna ocjena

Pravilnik o studijima Sveučilišta u Rijeci

https://uniri.hr/wp-content/uploads/2023/07/2023_07_25_Pravilnik-o-studijima-i-studiranju-na-Sveucilistu-u-Rijeci.pdf, pristup 6.7.2026.

ČLANAK 28.

Ocjena ostvarenosti ishoda učenja na kolegiju donosi se kako slijedi:

- za ostvarenih 90 do 100 % ocjenskih bodova ocjena izvrstan (5), slovna ocjena A

- za ostvarenih 75 do 89 % ocjenskih bodova ocjena vrlo dobar (4), slovna ocjena B
- za ostvarenih 60 do 74 % ocjenskih bodova ocjena dobar (3) slovna ocjena C
- za ostvarenih 50 do 59 % ocjenskih bodova ocjena dovoljan (2) slovna ocjena D
- za ostvarenih do 49 % ocjenskih bodova ocjena nedovoljan (1), slovna ocjena F

Prigovor na ocjenu

ČLANAK 31.

(1) Student koji nije zadovoljan ostvarenim rezultatom na ispitu ima pravo u roku od 1 radnog dana nakon priopćenja ocjene izjaviti pisani prigovor čelniku nositelja studija. Prigovor mora biti obrazložen.

(2) Ako prigovor smatra osnovanim, čelnik nositelja studija će u roku 1 radnog dana od zaprimanja prigovora imenovati povjerenstvo sastavljeno od tri člana iz redova nastavnika, među kojima mogu biti i drugi nezavisni ocjenjivači iz redova nastavnika. Nastavnik ispitivač s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti član povjerenstva.

(3) Ako se ispit na kolegiju sastoji od pisanog i usmenog dijela, pisani dio se ne ponavlja, nego povjerenstvo ponovo vrednuje i ocjenjuje provedenu pisanu provjeru. Ako je pisani dio ocjenjen s 50 % i više od ocjenskih bodova koje je bilo moguće steći na pisanom dijelu ispita, usmeni dio ispita zakazuje se pred povjerenstvom najkasnije 3 radna dana od zaprimljenog prigovora.

(4) Povjerenstvo donosi odluku o konačnoj ocjeni većinom glasova.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Zasad ne postoji.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Izostanak s nastave do 30 % pretpostavlja opravdani razlog, ne zahtijeva dodatno opravdanje i ne može se nadoknaditi (izuzetak je otpusno pismo s liječenja u bolnici). Izostanak veći od 30 %, bez obzira na razloge, onemogućuje studentu/studentici izlazak na ispit i podrazumijeva ponovni upis kolegija sljedeće akademske godine.

Prema važećim aktima, nije moguće odbiti ocjenu na završnom ispitu, već samo postupiti u skladu s Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2026./2027. godinu)

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
04.03.2027. Četvrtak	P1 (14,00-14,45) P2 (14,45-15,30) Z5 P3 (15,30-16,15) P4 (16,15-17,30) P5 (17,30-19,00)	S1 -S2 (19,00-20,15)		Prof. dr. sc. Nada Gosić
05.03.2027. Petak	P6 (8,15-9,00) P7 (9,00-9,45) MSF P8 (9,45-10,30) P9 (10,30-11,15) P10 (11,15- 12,00)	S3-S5 (12,00-13,45) MSF		Prof. dr. sc. Nada Gosić
18.03.2027.	Seminarske prezentacije	S6-S8 (12,00-15,00)	ZO	Prof. dr. sc. Nada Gosić
19.03. 2027. (Petak)	P11 (12,00-13,30) Z4	S9- S10 (12,45-15,00) Seminarske prezentacije Z4		Prof. dr. sc. Nada Gosić
02.04.2027. (Petak)	P12 (9,00-9,45) P13 (9,45-10,30) Z6 P14 (10,30- 11,45) P15 (11,45-12,30)			Prof. dr. sc. Nada Gosić
03.04. 2027. (Subota)	ONLINE	S11-S12 (9,00-11,00)		Prof. dr. sc. Nada Gosić
16.04. 2027. (Petak)	P16 (15,00-15,45) P17 (15,45-17,15) P18 (117,15-18,30) Z3 P19 (18,30-20,00)			Prof. dr. sc. Nada Gosić
06.05.2027 (Četvrtak)	P20 (13,00-14,30) P21 (14,30 –16,00) P22 (16,00-17,30) Z3 P23 (17,30 -19,00) P24 (19,00-20,15)			Prof. dr. sc. Nada Gosić

07.05.2027. (Petak)	Seminarske prezentacije	S13-S18 (8,00-13,00) Z4		Prof. dr. sc. Nada Gosić
08.05.2027. (Subota)	ONLINE	S19-S20 (8,00-11,00)		Prof. dr. sc. Nada Gosić

Popis predavanja, seminara i vježbi:

	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva	1	Z5
P2	Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima	1	Z5
P3	Prava pacijenata	1	Z5
P4	Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika	2	Z5
P5	Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika	2	Z5
P6	Pravednost u zdravstvenom sustavu	1	MSF
P7	Vrijednosti u biomedicine i zdravstvu	1	MSF
P8	Bol, medicina i kultura	1	MSF
P9	Bioetičke dileme	1	MSF
P10	Medicinska sestra – voditeljica dijaloga i tima zdravstvene njege	1	MSF
P11	Kvaliteta života	2	Z4
P12	Odnos između korisnika i pružitelja zdravstvenih usluga	1	Z6
P13	Paternalistički odnos medicinske sestre prema pacijentu	1	Z6
P14	Etička načela u zdravstvenoj njezi	1	Z6
P15	Informirana suglasnost zdravstvenoj njezi	1	Z6
P16	Privatnost, povjerenje i zdravstvena tajna	1	Z3
P17	Pacijentove želje	2	Z3
P18	Priziv savjesti	2	Z3
P19	Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike	2	Z3
P20	Bioetika i politika	2	Z3
P21	Društvo, etika i mediji	2	Z3
P22.	Usamljenost – globalni javnozdravstveni problem	2	Z3
P23	Spirala nasilja u zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju	2	Z3
P24.	Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika prema pacijentima	2	Z3

	Ukupan broj sati predavanja	35	
--	------------------------------------	-----------	--

	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1-S20	Studentske prezentacije, pitanja i komentari s predavanja		Prema zadanom rasporedu
	Ukupan broj sati seminara	20	

	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
...			
	Ukupan broj sati vježbi		

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	08.05. 2027.
2.	05.06.2027.
3.	03.07.2027.
4.	02.09.2027.

5.	
6.	
7.	